

Könyv... és egyben valóságos műtárgy

Rajkó Annamária
írása

Dan Brown *Da Vinci-kód* című könyvének megjelenése óta szünni nem akaró érdeklődés övezi az olasz reneszánsz zseniális művész-tudósát. A bestsellerek kedvelőire talán nem vet jó fényt, mégis bocsánatos bűn, ha egy divatos fantáziaregény szükséges ahhoz, hogy egy különleges alkotószemélyiség pályáját alaposan megismerje az olvasó. Az átlagember három dolgot képes kapásból felsorolni a mester neve hallatán. Az első a *Mona Lisa*, a második az *Utolsó vacsora*, a harmadik az a szerkezet, amellyel Leonardo az emberiség ősi álmát, a repülést kívánta megvalósítani. A hiátusok megszüntetése és egy tudományos értékű összefoglaló munka igénye nyomán, Dr. Frank Zöllner, a lipcsei egyetem közép- és újkori művészettörténeti tanszékének professzora nem kisebb feladatra vállalkozott, mint arra, hogy a Taschen Kiadó gondozásában, tanulmányival kísérve, közreadja a *Leonardo da Vinci Összes festménye és rajza* című albumot.

„A nagy Leonardo egész életében bizonyos vonatkozásokban gyerekes volt; azt mondják, a nagy embereknek meg kell őrizniük egyfajta infantilizmust. Felnőtt korában is tovább folytatta játékait, ezért kortársai olykor kényelmetlennek és megfoghatatlannak érezték” – írta a festőről Sigmund Freud 1910-ben. A 15. század derekán (1452-ben), az észak-olasz Vinciben született Leonardo valóban különleges képességekkel rendelkező reneszánszember volt, aki nemcsak a képzőművészetet forradalmasította, hanem a tudomány számos területén is egyedülálló kísérletet folytatott. Édesapja a városka jegyzőjeként dolgozott, édesanyja, Caterina a városka egyik előkelő családjának szolgálatában állt. A művész – akinek pályája során a Borgiák, fejedelmek, pápák és a Milánót meghódító francia király adott megbízást – 1519-ben, hatvanhét évesen Cloux-ban halt meg. Örökségét tanítványára és barátjára, a festő Melzire hagyta.

A közelmúltban megjelent albumban Zöllner professzor részletesen bemutatja a festő sokirányú tanulmányait, s egyszerűsített új szempontok szerint, levelek, szerző-

dések, kortárs költemények, és naplók alapján közelíti meg Leonardo életművét.

A művész mindmáig korának legrejtélyesebb egyéniségei közé tartozik. Bár nemzedékéből tőle maradt fenn a legterjedelmesebb írásos hagyaték, de a sokezernyi kéziratos oldalon csak ritkán utal személyes nézeteire és érzelmeire. Külsőjeiről is csupán kétféle ábrázolás maradt fenn. Talán maga lehetett a firenzei korreneszánsz szépségesszeme, ahogyan gyakran rajzolta önmagát, ám képzelhetjük szakállas öregembernek is, amilyenek torinói *Önarcképén*, és tanítványa, Francesco Melzi portréján látható.

A festmények elemzése mellett a szerző kitér az egyes alkotások kortársakra tett hatására is, sőt, bemutatja a stílussteremtő mester követőinek legjelentősebb „hasonmásait” is. A *Mona Lisa* kapcsán például meg tudhatja az olvasó, hogy a portré már elkészülte előtt meghatározó befolyást gyakorolt a firenzei festészetre. A fiatal Raffaello, aki többször is járt Leonardo műhelyében, azonnal átvette idősebb festőtársa kompozíciós sémáját.

A kötet bevezető tanulmányát harmincnégy tételből álló műalkotás-katalógus követi, amely a legújabb kutatási eredmények alapján értelmezi a fennmaradt és elveszett festményeket. A képekkel kísért bibliográfia tartalmazza a művek állapotának, technikájának, tervezési folyamatának, származásának és az ábrázolások forrásának teljes jegyzékét.

Az album második részében – Leonardo grafikai munkásságát bemutatva – feltárulnak előttünk a vázlatfüzetek és tudományos kéziratos lapjai. Az anyag jól érzékelteti a

művész egyetemes érdeklődését, hiszen a festő anatómusként, botanikusként, mérnökként és hadmérnökként, építészként, várostervezőként, vízépítőként és térképészként egyaránt megmutatkozik. A kiadvány a különböző tudományágak, és szakirányok szerint csoportosítja a fennmaradt rajzokat, terveket, vázlatokat.

Az album szerzője néhány különleges motivációra is felhívja az olvasó figyelmét. A *Vázlatok lovas emlékművekhez és lovakhoz* című fejezetből például megtudható, hogy az olasz reneszánsz társadalmában a ló nagyon értékesnek számított, s motívuma a művész esz-köztárának elengedhetetlen része volt. Leonardo buzgalma azonban, amellyel a ló mozgását és anatómiáját kutatta, mégis példa nélkül áll. Ugyancsak érdekes a haditechnika

iránt tanúsított érdeklődése, amelynek nyomán mozgatható hidakat, speciális mozgárányúkat, páncélozott járműveket, hajtógépeket talált fel. Az igényes kivitelű album – mint e kiadvány műfaja – ezúttal eltér a szokásos mérettől, minőségtől és értéktől; hatásában leginkább egy középkori kódexhez hasonlít, amely önálló he-

lyet követel magának a könyvespolcon. A közel harminc centiméter széles, és negyvenöt centiméter magas kötet súlya meghaladja a kilenc kilogrammot. A tipográfiai és nyomdai munkák színvonala valóban kiemelkedő, ezért nem véletlen, hogy a kiadó ezzel a szlogennel hirdeti a könyvet: „Könyv, és egyben valóságos műtárgy!”

Magyarul megjelent a Vince Kiadó gondozásában
29 x 44 cm, 695 oldal, 35 000 Ft

